STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 07902

BLUT SHRAYT FUN DER ERD

Meyer Ziml Tkatch

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מאיר זימל טקאַטש

בלוט שרייט פון דער ערד

ל י ד ע ר

פאַרלאַג מחבר
ניו־יאָרק, 1946

ביכער פון זעלבן מחבר:
„אויף גאָט'ס באָראָט", 1927
„דאָס טייכל קאַטשעט זיך אויפן בייכל", 1933
„זון איבער אַלץ", 1936
„אין שאָטן פון דיר", 1939
„נח'ס קאַסטן", 1942

BLUT SHREIT FUN DER ERD
(BLOOD CRIES FROM THE EARTH)
By MEYER ZIML TKATCH

Published by
G. DAVIS
164 West 85th Street, New York 24, N. Y.

400

אינהאַלט:

זייט

בלוט שרייט פון דער ערד

ווידוי — — — — — — — — — — — — — 7
ניטאָ וואוהין — — — — — — — — — — 8
ביים טייך פון בלוט — — — — — — — — — — — 9
ווייגעשריי — — — — — — — — — — — — — — 10
צו מיין שאַנד — — — — — — — — — — — — — 11
אַ ליד פון בלוט און טרערן — — — — — — — — — 12
אַ וויגליד פון אַ יידישער מוטער אין פוילן — — — — 13
אַ כראָניק פון וויטעבסק — — — — — — — — — — 14
זרע אברהם — — — — — — — — — — — — — — 15
בלינד געשלאָגן — — — — — — — — — — — — — 16
צו חלום — — — — — — — — — — — — — — — 17
אַ קאַשמאַר — — — — — — — — — — — — — — 18
חרוב — — — — — — — — — — — — — — — 19
חשבון־הנפש — — — — — — — — — — — — — 20
שאַ און שטיל — — — — — — — — — — — — — 21
יום־כיפור תש"ד — — — — — — — — — — — — 22
נאָך נעילה — — — — — — — — — — — — — — 23
אין פאַרשטערטע סדר־נעכט — — — — — — — — — 24
טרינק ניט, אליהו — — — — — — — — — — — 25
אַ חיה וויל ער ווערן — — — — — — — — — — 26
ביינאַכט — — — — — — — — — — — — — — 27
איז תוהו־ובוהו דיין בילד — — — — — — — — — 28
טאָג־טעגלעך — — — — — — — — — — — — — 29
אַ לעבעדיקער מת — — — — — — — — — — — 30
זאַלץ פון טרערן — — — — — — — — — — — — 30
אין שניי — — — — — — — — — — — — — — — 31
אויפן גאַניקל — — — — — — — — — — — — — 32
די אַרויסגעשטעקטע צונג — — — — — — — — — 33
דער דראָענדיקער פינגער — — — — — — — — — 34
מיין גואל־הדם — — — — — — — — — — — — 35
אַ קללה — — — — — — — — — — — — — — — 37
האַרץ מיינס — — — — — — — — — — — — — 38

זייט

שטאַרקער פון טויט — 39
ווירדיק און פיינלעך — 39
איר, מיט זייער הייליק בלוט געפאַרבטע — 40
יעקב׳ס קול — 41
נאָכן שטורעם — 42
צעבראָכענע ביימער — 43
אין נעפל — 44
טויט און לעבן — 45
אַ בראַנדאָפּפער — 46

ביבלישע מאָטיוון

נאָכן מבול — 49
ויצא יעקב — 50
יוכבד׳ס וויגליד — 51
יונה הנביא — 52
לוט׳ס ווייב — 53
דער ערשטער חטא — 54
ווען תחית־המתים איז ער אויפגעשטאַנען — 56
אָדם רופט זיך אָפּ — 58
בלעם — 59
משה שטראַלט אַרויס גאָט — 60
דער געהיימער — 61
אַ נסים־שיפעלע — 63

בלוט שריט פון דער ערד

ווידוי

טאָג-טעגלעך שאַלט יום-כיפּורדיקער שופר,
אַ יעדער נייער טאָג איז ערב סוף;
איך בין מתוודה זיך פאַר גאָט אָן אויפהער:
— איך ווייס ניט, גאָטעניו, פאַרוואָס די שטראָף.

איך שלאָג זיך, גאָט, על חטא שלא חטאתי:
אָט זע מיין האַרץ — ס׳איז ריין פון יעדער שולד,
און זע מיין האַנט — זי האָט מיט האַק און קאָסע
צו האַקן קעפּ זיך קיינמאָל ניט געשולט.

דאָס טוט דיין שטראָפער, גאָט, צו דיינע דינער,
ס׳מאַכט ער פון מאָרד אַ שפּיל, פון לעבן — שפּאַס,
און ווערט ער מיד צו קעפּן, — ווי די הינער,
דערשטיקט דער טכויר אין קאַמערן פון גאַז.

אַ, זע, ישראל׳ס הירט, דיין ריינע סטאַדע
און זע דעם אומריינעם, וואָס האַלט דיין רוט.
ער איז אַפילו ניט קיין טאַרקוועמאַדאַ,
ער טובל׳ט ניט, נאָר ער דערטרינקט אין בלוט.

צי ביסטו דען פון אונדזער בלוט אַ זויפער,
אַ פרעסער דען פון אונדזער פליייש אין בראָט,
פאַרוואָס-זשע מאַכט ער אונדז צו עפר ואפר
אויף קרעמאַטאָרישע מזבחות, גאָט? —

ניטאָ וואוהין

אָוואו איך זאָל זיך ניט געפינען,
איז וואַרשע און לובלין.
איך קאָן ניט פון דיין בראָך אַנטרינען,
מיין פאָלק, — ניטאָ וואוהין.

ווען אין אַ הייל איך וואָלט פאַרקראָכן,
אויך דאָרט וואָלט איך געהערט,
ווי ס׳וויינט פון דיין געביין אַ קנאָכן:
דיין קבר איז די גאַנצע ערד.

און ס׳איז אומזיסט זיך צו באַהאַלטן
אין טורעם הימל-הויך,
ווייל דיינע ווייגעשרייען שפּאַלטן
די זיבן הימלען אויך.

און אויף אַן אינדזל אָפּגעזונדערט —
ווי וואָלט איך דען גערוט,
ווען ס׳גרינט דער ים ניט מער, נאָר צונטערט
פון דיין פאַרגאָסן בלוט?

איך קאָן ניט פון דיין בראָך אַנטרינען,
מיין פאָלק, — ניטאָ וואוהין.
אָוואו איך זאָל זיך ניט געפינען,
איז וואַרשע און לובלין.

ביים טייך פון בלוט

מיין פאָלק, דו שטאַרבסט מיט מיתות-משונות
פון מעסערם טעמפּע און פון שאַרפע.
ביים טייך פון בלוט צעריים איך די סטרונעס,
הענג אויף אַ ווערבע אויף די האַרפע.

און מיינע הענט זינקען אָפּגענומען,
מיין צונג צום גומען איז צוגעוואַקסן,
כאָטש רעווע מיטן קול פון די שטומע
און מיטן גרויל פון בלוט-דערשפּירטע אָקסן.

ווייגעשריי

מיין פאָלק! ווי דו, איז אַלט דיין ווייִ
און, ווי דיין וויי, איז אַלט דיין שרייען.
איך שריי אויפסניי דיין אַלט געשריי,
כאָטש ס׳וועט מיין וואָרט אים ניט באַנייען.

איך שריי און ווייס: דער פיינט איז טויב, —
וואָס אַרט דעם וואָלף זיין קרבנ׳ס קלאָגן? —
נאָר ס׳הייבט זיך אויף אַפילו שטויב,
ווען ס׳ראָלט אויף אים דאָס ראָד פון וואָגן.

און הערט דער שונא, ווייס איך וואויל,
אַז ס׳וועט מיין קלאָג אים נאָך דערפרייען,
נאָר שטיקן קאָן איך ניט אין גרויל
די יאוש׳דיקע אויסגעשרייען.

מיין פאָלק! איך שריי, נאָר ניט געגנוג.
אַ, וואָלט דיין יעדע וואונד פאַרמאָגן
אַ מויל, וואָס שרייט, וואָלט, ווי אַ קרוג,
די וועלט געפּלאַצט פון זייער קלאָגן.

צו מיין שאַנד

איך האָב דעם בראָך ניט אָנגעזען מיט מיינע אויגן,
בלויז פונדערווייטנס האָט געטראָפן מיך די פּיין,
ווען איוב־בשורות זיינען איינס נאָך איינס געפלויגן
און אינעם האַרץ, ווי פיילן, זיינען זיי אַריין.

און כאָטש איך האָב געבלוטיקט מיט מיין פאָלק אינאיינעם,
אין וועג צום טויט אים נאָכגעפאָלגט, ווי אויף אַ קייט,
ווי כ׳וואָלט צוזאַמען מיט די זויגקינדער און זקנים
אַליין געווען באַגראָבן לעבעדיקערהייט, —

און כאָטש איך האָב גע׳גוסס׳ט מיט אַ יעדן קרבן,
דאָך לעבן בין איך מיר געבליבן צו מיין שאַנד,
אַז ס׳זאָל פון זיך מיך איבלען, וואָס כ׳בין ניט געשטאָרבן
און האָב אַפילו ניט פאַרלאָרן דעם פאַרשטאַנד.

און נאָך געשריבן לידער — אַ געגראַמטן יאָמער —
מיט בלוט פון פאָלק, וואָס ווערט פאַרלענדט אָן איבערבלייב,
אַ טענה לבטלה צו דער וועלט דער טמא׳ער,
וואָס וואַשט די הענט מיט זייף, געמאַכט פון אונדזער לייב.

און, ווי זיין מום אַ בעטלער, אויסגעשטעלט, געשענדט נאָר
די קדושים מיינע — פאַרן פרעמדן, וואָס איז בלינד,
און פאַרן אייגענעם — צעשפּרייט די וויסטע הענט נאָר,
די ליידיקע, אָן טרייסט פאַר אים און פאַר זיין קינד.

אַ ליד פון בלוט און טרערן

ניט שטראָף מיך, גאָט, וואָס איך פאַרפאַס
אַ ליד פון בלוט און טרערן,
שריי אויס מיין צער אינמיטן גאַס
און שלאָג אין ברוסט, ווי אין אַ פאַס,
אַז הערן זאָל מען, הערן.

ניט שטראָף מיך, גאָט, וואָס אין אַ זאַק
אַרוים בין איך אין טויער,
און וויש ניט אָפּ די טרער פון באַק,
און ווען נאָר אין גאַס איך פאַק,
איך יאָמער אין זיין אויער.

ניט שטראָף מיך, גאָט, וואָס איך פאַרשוועך
די מיליאָנען קדושים, —
איך ווייז דעם צעטל פון פאַרברעך,
ווי יוזל — זיינע נעגל־שטעך,
צו מאַכן שטאַרק דעם רושם.

ניט שטראָף מיך, גאָט, פאַר אָט דער זינד,
איך קאָן מיין צער ניט צאַמען.
כ׳וועל אפשר מיט מיין ווײ און ווינד
פון מערדער אָפּשרייען אַ קינד
און אפשר אויך — זיין מאַמען.

אַ וויגליד פון אַ יידישער מוטער אין פּוילן

ליולעשי, קליין יידעלע,
צווייגעלע פון שטאַם.
כ'זינג אַ ניי וויגלידעלע
מיט אַן אַלטן גראַם.

וואו איז, קינד, דיין וויגעלע?
וויגעלע — ניטאָ.
אויפן אָרט פון ציגעלע
שטייט אַ חיה־רעה.

צווישן שלענג און עקדישן,
טיגערן און וועלף, —
שלאָף, מיין קינד, אין הקדש'ן,
שלאָף, די שעה איז צוועלף.

חיה־אויגן — פייערלעך
גליען אין דער נאַכט,
זוכן איטשע־מייערלעך.
שלאָף, דיין מאַמע וואַכט.

לעמעלעך און ציגעלעך,
יידעלעך — גאָט'ס שאָף
פאַלן, ווי די פליגעלעך.
שלאָף, דו פּליט, שלאָף.

וועסטו זייער קדיש זיין,
דו מיט יעקב'ס קול, —
אפשר צו מחדש זיין
זייער „שמע־ישראל".

ליולעשי, קליין יידעלע.
ווי איז מיר און ווינד,
וואָס אַזאַ וויגלידעלע
זינג איך צו מיין קינד.

אַ כראָניק פון וויטעבסק

„די ערד האָט געקרעכצט גאַנצע צוויי טעג".
(פון די צייטונגען)

. . . און טויטע און לעבעדיקע האָט מען בײַנאַנד
געוואָרפן אין איין גרויסער גרוב און פאַרשאָטן,
און די ערד האָט געקרעכצט צוויי טעג נאָכאַנאַנד,
געזשיפּעט צוויי טעג מיט אַ פאַרשטיקטן אָטעם.

צוויי טעג האָט די ערד געזשיפּעט, געהוסט,
געפּאָכעט, ווי אַ בויך פון אַ חולה מסוכן,
גע׳דופק׳ט אַגאַניש, אַזוי ווי אַ ברוסט,
צוויי טעג נאָכאַנאַנד ניט אויפגעהערט צוקן.

ניט אויפגעהערט קרעכצן מיט אַן אימה׳דיק קול
צוויי לאַנגע טעג, ווי צוויי טויזנט יאָרן,
און ערשט אויפן טאָג, דעם דריטן אין צאָל
איז די ערד אַן אמת׳ער קבר געוואָרן . . .

ס׳איז כראָניש די כראָניק און ווערט נאָך געשריבן, —
אַזוי ווי אין וויטעבסק, אַזוי — אין מיין קיעוו.
און ווייי איז צו מיר, וואָס איך בין געבליבן
די וואונדן מיט שערבלעך צו קראַצן, ווי איוב.

און ווייי איז צו מיר, וואָס איך צאָל מיט גראַמען
פאַרן שלאָג פון מיין האַרץ, פאַרן צוג פון מיין אָטעם
און ליג ניט מיט זיי אין קבר צוזאַמען
פאַרפייניקט צום טויט, צי ביים לעבן פאַרשאָטן.

זרע אברהם

איך צייל די מתים מיינע און פאַרצייל —
זיי זיינען ניט צום איבערציילן, ווי די שטערן.
איך פרעג אין פחד: — שומר, מה מליל? —
און ער פון נייע קדושים לאָזט מיר הערן.
איך צייל און כאַפּ ביים קאָפּ זיך מיט דער האַנט,
איך צייל און פאַל אַנידער אויף מיין פּנים.
עס זיינען מיינע מתים פיל, ווי זאַמד.
אברהם, זע, ווי גאָט פאַרמערט דיין זאָמען!

בלינד געשלאָגן

דער פּריסעק פון די קרעמאַטאָריעס,
פון מיינע ניט באַרוטע מתים
האָט, ווי דער זאַמד פון די מדבריות,
געוואָגלט אינעם ווינט דעם הייסן.

און ס'האָבן שטויבלעך אַש געפונען
אַ קבר זיך אין מיינע אויגן,
און ס'איז פון זיי אַרויסגערונען
די וועלט, די זון, דער רעגנבויגן.

און איצט אין חושך גיס איך טרערן
און בעט די הימלען מיר צו זאָגן:
— איז נאָך פאַראַן אין אייך אַ שטערן?
איך זע ניט, איך בין בלינד געשלאָגן. —

צו חלום

מיין גלויבן איז צו חלום מיר געקומען
און האָט אין חלום מיר געבראַכט די וואָר,
די אויגן זיינען אים אין בלוט געשוואומען,
מיין בלינדער גלויבן האָט געזען שוין קלאָר.

ער האָט אַ זאַק געטראָגן אויף די לענדן
און אַש — ניט אויפן קאָפּ, נאָר אויף די הענט,
ווי ס'וואָלט געווען אַ הייליקייט צו שענדן,
צו שיטן אָט דעם שטויב, וואָס האָט געברענט.

אין זיין געזיכט האָט זיך דער גרויל פאַרפרוירן,
אין ניט פאַרמאַכטן מויל — דער ווייגעשריי
פון אַלע מיינע קדושים, אַלע טהורים
צעאַשטע און צעווייעטע, ווי שפּריי.

ער האָט דערציילט עס ניט מיט זיינע ליפּן,
נאָר מיטן פראָסט פון פלוצים־גרויער באָרד,
און כ'האָב געשטוינט, ווי איז ער דאָס געבליבן
אַ לעבעדיקער נאָך אַזאַ געמאָרד.

נאָר פלוצים מיט אַ גרויל אין אַלע גלידער
האָב איך זיך אויפגעכאַפּט, פאַרשטאַנען קלאָר —
מיין גלויבן איז פאַרברענט מיט מיינע ברידער,
ער קומט צו חלום ווײנען אויף דער וואָר.

אַ קאַשמאַר

איך לויף. — אַ ים — פונפאַרנט,
פוןביידע זייטן — ווענט,
געביל פון שפּירהינט וואַרנט —
דער פיינט פונהינטן נענט.

איך שפּרינג אין ים. איך טרינק זיך, —
עס רייסט זיך גרויל פון האַלדז,
נאָר דעם געשריי דערשלינג איך
צוזאַמען מיטן זאַלץ.

איך זינק, — פאַר מיינע אויגן —
דער גאַנצער תהום פון גאַל
און אין די אויער־פויקן —
דעם שטורעמס גאַנצער שאַל.

נאָר צו די כוואַליעס שנאה
באַלד טויך איך אויף צוריק.
זעט אוים די ווייסע פינע,
ווי פון פּאַפּיר אַ בריק.

ווײַ, נסים הײַם־געגאַרטע,
די טרייסט פון בלויז אַ טרוים! —
אין הענט אין אָפּגענאַרטע
מיר גאַווערט אָן דער שוים.

איך בין דערשעפּט, איך חלש.
בין מיד און רואיק אויך.
באַגראָבט מיך, גרינע כוואַליעס!
איך בלעזל אוים מיין הויך.

חרוב

ניט אַלע וועלן אונטערגיין.
אויף אַש דעם גאַנצן פֿאָלק׳ס געביין
וועט דער פֿאַרברענער ניט צערייבן,
דער נצח פֿון ישראל וועט באַשטיין,
נאָר וועלן מיר די זעלבע בלייבן?

האָט דען ניט אויך מיט זיי אין בראַנד,
די אַש געוואָרענע צו שאַנד,
צו מאַכן פֿעט די ערד פֿון טמא, —
האָט דען ניט אויך מיט זיי ביינאַנד
געברענט דעם איבערבלייב׳ס נשמה?

צי זיינען מיר ניט אָפּגעברענט,
ווי מויערן מיט שטיינער־ווענט,
וואָס שטייען אוים דעם פּלאַם פֿון דרויסן,
נאָר אינווייניק איז אַלץ פֿאַרלענדט,
בלויז שוואַרצע אימה׳דיקע בלויזן?

ווי! וויסט און שוואַרץ איז אונדז נאָך מער,
ווי מויערן פֿון שריפֿה לער, —
עס פֿילן אָן זיי די נשרפֿים
צוריק אין טאָג פֿון ווידערקער
מיט נייעם לעבן, נייעם האָפֿן.

נאָר אונדזער נשרף, ס׳האַרץ אין ברוסט,
האָט פֿון קיין מקלט ניט געוואוסט
און אומגעקומען אין די פֿלאַמען.
מיר בלייבן חרוב, וויסט און פּוסט —
אַ וואַלד מיט אויסגעהוילטע שטאַמען.

חשבון-הנפש

איך האָב אַמאָל געבענטשט דאָס לעבן,
אַצינדער שילט איך ניט אַפילו;
איך האָב אַמאָל דאָס בייז פאַרגעבן,
נאָר רשעות בעט ניט קיין מחילה.

ווען איך, אַ יחיד, וואָלט געליטן,
פאַרגעבן וואָלט איך נאָך אַצינדער,
נאָר ס׳האָט די רשעות גלייך פאַרשניטן
אי אַלטע לייט, אי קליינע קינדער.

די זון אַפילו שיינט, ווי נעכטן,
נאָר בעסער וואָלט זי זיך באַהאַלטן,
ווען בלאַנקע מעסערס שעכטן, שעכטן
אינמיטן טאָג אין אויסגעשטראַלטן.

די ערד איז אויך נאָך אַלץ אַ מאַמע,
אַ מאַמע אָבער אויך צו קין,
און איז ער זי מיט בלוט מטמא,
פאַרשלינגט זי עס, אַז ס׳זאָל ניט שרייען.

און ווען דער נייער מאָרגן קומען,
מיט אויפבלי בלענדן מיינע אויגן,
דערמאָנען וועלן מיר די בלומען
אַן בלוט, וואָס האָט זיי אָנגעזויגן.

שאַ און שטיל

שניי איז פרידן אויף דער ערד,
טריפט אַרונטער בלוט פון שווערד.

שניי איז ווייס און בלוט איז רויט,
שרייט צו גאָט דער פלעק פון טויט.

גאָט אין הימל איז ניט בלינד,
אין די אויגן שטעכט די זינד.

שלאָפט ער ניט און רוט ער ניט,
ביז קיין צדק טוט ער ניט.

קומט זיין מלאך באַלד אַראָפּ
אינעם צלם פון אַ ראָב.

טוט דער ראָב זיין שליחות וואויל —
מיטן גאַנצן זשעדנעם מויל

און דאָס בלוטיקע געשריי
פּיקט ער אויס פון שטילן שניי

און אַ זאַטער בענטשט ער פרום:
— גאָט פון פרידן, אין דיין רום

דרעמל, שלאָף דיר אומגעשטערט,
שאַ און שטיל איז אויף דער ערד. —

יום-כיפור תש״ד

אין טאָג פון טרערן, מער ווי אַלעמאָל,
היינט וויינט מיין פאָלק, ס׳צעזייטע און צעשפּרייטע;
נאָך הילפלאָזער, געמינערטער אין צאָל
היינט שטייט פאַר גאָט די שארית הפּליטה.

פאַר גאָט, דעם איינציקן ישראל׳ס היטער,
היינט שטייט מיין פאָלק, צו אים זיין הארץ פאַרטרויט,
ווייל אַלע זיינע אַנדערע געביטער
פאַרראַטן האָבן אים אין שעה פון נויט.

און ס׳וויינט מיין פאָלק, זאָגט יזכור נאָך די קדושים
און פאַר די לעבעדיקע בעט אַ נס:
— אונדז אויסצוראָטן איז דער שונא אויסן,
מיר בלוטיקן, ווי וויינטרויבן אין פּרעס.

מיר פאַלן, ווי אַ וואַלד געהאַקטע ביימער, —
ווי, מיט די וואָרצלען רייסט מען אונדז אַרויס.
באַשיץ אונדז, גאָט, נאָר דו ביסט אונדזער שומר,
פאַרלאָז אונדז ניט, ווען אונדזער בראָך איז גרויס. —

נאָך נעילה

זיך געפּייניקט, און געריייניקט
און געדאַוונט הויך און שטיל,
נאָר ס׳געזאָגטע איז צו ווייניק,
ס׳ניט-דערזאָגטע איז צו פיל.

טייכן טרערן אויסגעגאָסן,
און דעם צער ניט אויסגעקלאָגט,
און דאָס האַרץ, וואָס איז פאַרשלאָסן,
מן-המיצר שלאָגט און שלאָגט.

פאַר דאָס טיפסטע פעלן ווערטער,
בלויז אַ רמז איז די שפּראַך.
שווייג, בעל-תפילה, ניט דערהערטער,
בעל-תוקע, טו דיין זאַך.

בלאָז אין שופר, גיב אַ וואָיע
מיט אַן אימה׳דיק געהויל.
די נשמה איז אַ רויע
שטומע חיה פול מיט גרויל.

אין פאַרשטערטע סדר-נעכט

ווײ — די קנעכט, די פרײַע — ביטער
אין פאַרשטערטע סדר-נעכט, —
יעדער איינער איז אַ היטער
פון זיין ברודער, ווען מען שעכט.

שאַנד און שמאַך — די ארבע-כוסות,
ווען דאָס בלוט פון קדושים זידט.
ווײ איז אונדז, וואָס ניט קיין משה׳ס
שטייען אויף פון אונדזער מיט.

אונדזער בליק אַ צער-פאַרגלייזטער
קוקט ניט אויס שוין אויף אַ נס,
און אַ פאַלשער איז דער טרייסטער,
ווען אין פנים שטאַרט דער מת.

ס׳איז דער יום-טוב ניט קיין וואָרער,
ווען די וואָר איז אַ קאָשמאַר.
נאָר דער כרפס און דער מרור
זיינען עכט, ווי אונדזער צער.

טרינק ניט, אליהו . . .

„צי האָסטו זייער כוס פאַרזוכט ?
„צי זיינען דיינע ליפּן ניט פאַרברענט געוואָרן ?"
קאַדיע מאָלאָדאָווסקי.

טרינק ניט, אליהו, היי־יאָר
אונדזער ווין אין פולן כוס, —
ניט קיין ווין, נאָר פליסיק פייער,
סם פאַרצערנדער איז דאָס.

טרינק ניט, בעט איך דיך אין טרערן,
ניט פאַרברען דיין צונג אין מויל,
קאָנסט, חלילה, שטום נאָך ווערן,
גלייך ווי מיר פון צופיל גרויל.

יאָ, די קינדער פון נביאים
שטום, ווי שעפּסן, קומען אום.
ווער וועט שוין פאַר אונדז זיך מיען,
אַז אויך דו וועסט ווערן שטום ?

אַ חיה וויל ער ווערן

פֿאַרפֿייניקט האָבן מענטשן זיינע ברידער,
ווי מענטשן קאָנען, פֿרום און ציכטיק, —
די ווייסע האַנט האָט אָפּגעשניטן גלידער,
דאָס פּנים האָט געשמייכלט ליכטיק.

פֿאַרפֿייניקט האָבן מענטשן זיינע ברידער,
און וואַזיניק די פֿייל פֿון רושם
פֿון זיין זכּרון רייסט ער ווידער, ווידער,
און עפּנט נאָר דעם ריס דעם גרויסן.

פֿאַרפֿייניקט האָבן מענטשן זיינע ברידער —
די ברידער-מענטשן זיינען שונאים.
דער גאַנצער מענטשן-מין איז אים דערווידער,
אים איבלט פֿון זיין אייגן פּנים.

פֿאַרפֿייניקט האָבן מענטשן זיינע ברידער —
שוין בעסער זיינען וועלף און בערן.
ער טוט אויף אַלע פֿיר אַ פֿאַל אַנידער,
אַ ווילדע חיה וויל ער ווערן.

פֿאַרפֿייניקט האָבן מענטשן זיינע ברידער —
ער זוכט אין דזשאָנגל ברידער נייע.
ביינאַכט אין נאָרע שלאָפֿט ער איין אַ מידער,
אַן איינגעקנוילטער, ווי אַ חיה.

פֿאַרפֿייניקט האָבן מענטשן זיינע ברידער —
די וואָר אין חלום לאָזט ניט שלאָפֿן.
די פֿייל פֿון רושם רייסט ער ווידער, ווידער
און זי מיט בלוט נאָר ווערט פֿאַרלאָפֿן.

פֿאַרפֿייניקט האָבן מענטשן זיינע ברידער —
ער וויל מיט זייער שפּראַך ניט קלאָגן,
נאָר, ווי אַ שטומער וואָלף, פֿאַרצווייפֿלט, ביטער
וואָיעט ער און יאָמערט ביז אין טאָגן.

ביינאַכט

אַז וואויל איז צו אים, וואָס קאָן שלאָפן,
אַזוי ווי אַ קינד אין זיין וויג,
ביינאַכט, ווען עס לוגן אין קריג
די וועלף מיט די אויגן פון שרפים.

ווען ס'ליגן די נעגל-חלפים
אין פוטערנע שיידן צוריק,
אַ זוניקער ,מאָרגנט זיין בליק,
ווי גאָרניט ביינאַכט וואָלט געטראָפן.

נאָר וויי איז צו מיר, וואָס איך האָרך
פון פרומען רוצח דעם שאָרך,
פון הייליקן קרבן דעם כאָרכל.

איך שוידער און ס'וואָגלט מיין שלאָף,
איך בין אי דער וואָלף, אי די שאָף —
איך שטעך זיך די נעגל אין גאָרגל.

איז תוהו-ובוהו דיין בילד

אַמאָל, ווי די זון, פֿאַרבאַהאַלטן,
אין דורכלויכט פֿון וואָלקן צעשטראַלטן
דיך זען האָב איך זוכה געווען.
איצט זיינען פֿאַרשטאָפּט אַלע שפּאַלטן,
דיין פֿינגער איז מער ניט צו זען.

ווי גיך ס'איז די זעאונג פֿאַרשוואונדן!
דו האָסט מיר די אויגן פֿאַרבונדן, —
צי האָב איך געזען שוין צופֿיל?
איך זוך דיך אַ בלינדער אין וואונדן,
דו שפּילסט אין באַהאַלטערלעך-שפּיל.

מען טאָר אין דיין פּנים ניט קוקן,
נאָר כ'זע ניט אַפֿילו דיין רוקן, —
צו וועמען-זשע קני איך און בעט?
צי זאָל איך צום שאָטן זיך בוקן,
דער שטן איז דיין סילועט?

צו פֿינצטער, מיין גאָט, איז דיין שאָטן.
כּאַאָטיש איז אַלץ, און דער אָטעם,
וואָס שוועבט אויפֿן וואַסער, איז ווילד.
איז חושך אין דיר דען געראָטן?
איז תוהו-ובוהו דיין בילד?

טאָג־טעגלעך

דער קאַלטער גזלן שעכט טאָג־טעגלעך
מײַן אומה, ווי די שאָף.
איך האָב געוויינט, נאָר ס'איז ניט מעגלעך
צו וויינען אָן אַ סוף.

ניט שאַרף שוין פיל איך, זע ניט בולט
דעם שוידער — בילד נאָך בילד.
צי האָט דער גזלן אויך געקוילעט
מײַן האַרץ, וואָס האָט געפילט?

און ס'דאַכט זיך מיר — ס'איז ניט געשטויגן,
ס'אַ חלום, אַ קאָשמאַר.
אָט עפן איך די ווילדע אויגן
און זע — אומזיסטער צער.

ווייל ס'ליגט זיך גאַרניט אויפן שכל
און ס'גלויבט ניט דאָס געפיל,
אַז קינדער שעכט מען מיט אַ שמייכל
און אַלטע לייט — אין שפּיל.

אַ לעבעדיקער מת

שוואַרצע ראָבן פּיקן מיינע טויטע ברידער
און פון צופּיל ווייטוט מיר גאָרניט וויי,
לייג איך זיך אַנידער, צו מיר אוים די גלידער —
זאָלן מיך די ראָבן עסן גלייך מיט זיי.

ווייכן מיך די ראָבן, ווייל זיי זיינען פרומע,
אבר־מן־החי איז ניט זייער ברויט;
זאָג איך זיי: — כ׳בין כשר, ווי מיין טויטע אומה,
וואָרן נאָך ביים לעבן איז מיין האַרץ שוין טויט. —

זאַלץ פון טרערן

אין פענצטער קלאַפּט אַ גרייפּלדיקער שניי,
אַ שטורעמווינט אין דרויסן בלאָזט.
איך שווידער אויף ביים הייסן גלעזל טיי,
איך שווידער אויף, נאָר ניט פון פראָסט. —

ניט שניי, נאָר זאַלץ פון טרערן אויסגעלאַכטע
פאַרשטויסן פאַלט פון הימלען צוגעמאַכטע.
דער פראָסט איז פון פאַראייזטע טויט־יסורים,
פון אויסגעהויכטע אָטעמס איז דער שטורעם.

אין שנײ

דער שנײ איז אַ ליכט אין די אויגן,
פֿון גנעדיקן הימל אַ גאָב,
נאָר איך בין מיט גרויל אָנגעזויגן
און שוואַרץ אינעם שנײ, ווי אַ ראָב.

דו שנײ, ביסט אַ ציכטיקער שווינדלער,
דעקסט איבער די בלוטיקע קויט,
פֿאַרבלענדסט די פֿאַר'יתום'טע קינדלער,
וואָס קינדלען קרבנות צום טויט.

צעגלעקל זיך, לעבן, אין שליטן,
צעטראָג זיך מיט שיכור'ן מוט
אויף שנײאישן גליטשיקן פֿרידן,
וואָס איבער די טײַכן פֿון בלוט.

דער שנײ איז אַ בלענד אין די אויגן
און איך אינעם שנײ בין אַ ראָב.
איך האָב זיך מיט גרויל אָנגעזויגן
און גרויל — דאָס איז אַלץ, וואָס איך האָב.

אויפֿן גאַניקל

„איך גיי אַרוּים מיר אויפֿן גאַניקל" —
מיר קלינגט דאָס ליד אין האַרצן,
קומט צופֿליען ניט קיין פֿייגעלע,
נאָר ס'קומט אַ קראָ אַ שוואַרצע.

ניט אַזוי די קראָ די פֿינצטערע,
ווי דאָס געבראַכטע קוויטל ;
ניט אַזוי דאָס וויסטע קוויטעלע,
ווי פֿון דער וועלט דער ביטול.

לייען איך דאָס ערשטע שורה'לע :
— מיין שטעטל איז אַן אויוון. —
לייען איך דאָס צווייטע שורה'לע :
— מיין פֿאָלק איז אַש אַ הויפֿן. —

וועמען רופֿן פֿון די פֿריינט מיינע
מיר צו העלפֿן וויינען ?
כ'האָב מיט יעדן פֿאָלק געבּרידערט זיך
און איך האָב ניט קיינעם.

די אַרויסגעשטעקטע צונג

צו דעם תליון ביי זיין עשאַפאָט
איז געקומען גאָט׳ס קנעכט דער גערעכטער
און אין פּנים געשפּיגן מיט שפּאָט:
— אַזוי זיין וועט דיין מאַכט צו געלעכטער. —

איז אין צאָרן אַריין דער טיראַן:
— אַ געהאַנגענער וועסטו ניט לאַכן. —
נאָר געלאַכט האָט דער געטלעכער מאַן:
— טויטערהייט וועל איך שפּאָט פון דיר מאַכן. —

האָט דער תליון דעם שלייף אויפן האַלדז
פון דעם הייליקן קרבן פאַרצויגן,
נאָר געשפּעט האָט דער טראַציקער אַלץ
און געקוקט מיט פאַראַכט אין די אויגן.

האָט די גרויזאַמע האַנט, וואָס איז שטאַרק,
פון דער ערד אָפּגעריסן דעם קרבן,
נאָר די צונג האָט פון מויל אין געוואַרג
זיך אַרויסגעשטעקט — בלוטיק באַפאָרבן.

און די צונג האָט געשפּעט פון טיראַן,
טויטערהייט האָט געלאַכט דער גערעכטער
און געהערט האָט דער תליון אין וואַן:
— אַזוי זיין וועט דיין מאַכט צו געלעכטער. —

דער דראָענדיקער פינגער

(לויט דער כראָניק פונעם קדוש יאַנקל וויערניק)

פאַרשניטענע, ווי היי אין סטויגן,
הרוגים ליגן — גאַנצע בערג.
מיט גליענדיקע חיה-אויגן
דער דייטש קלייבט נחת פון זיין ווערק.

אומזיסט געוועזן ישראל'ס שרייען,
ס'האָט ניט געהערט אים דער „אחד״.
ניטאָ קיין דין, ניטאָ קיין דיין,
די שווערד האָט אויפגעהאַקט דעם סוד.

אַ זיגער, לעסטערט גאָט דער נאַצי
און שמייסט די מתים מיט דער בייטש,
נאָר פאַר דער שפּע פון זיין פראַצע
בלייבט פלוצים שטיין פאַרשטיינט דער דייטש.

אָך, דאָנער וועטער! ניט צום גלויבן.
זע, אויף אַ מתים-באַרג פאַראייזט
אַ האַנט צום הימל אויפגעהויבן
אַ דראָענדיקן פינגער ווייזט:

— ס'וועט נעמען אונדזער גאָט נקמה.
יאָ, אויג פאַר אויג און צאָן פאַר צאָן. —
און אים, וואָס האָט ניט קיין נשמה,
אַ שרעק אַ חיה'שע כאַפּט אָן.

ער קאָן די שווערד פון שייד ניט ציען
און אָפּהאַקן די טויטע האַנט.
די פיבערדיקע אויגן גליען,
נאָר ס'גליט ניט זיין געזיכט פון שאַנד.

און ס'נעמט די נאַצי-חיה ברומען:
— פאַרדאַמטער טראַצער יודענגייסט. —
נאָר אויף נקמה, וואָס וועט קומען,
דער טויטער פינגער ווייזט און ווייזט.

מיין גואל-הדם

(געווידמעט הערי העריטאַן)

מיין פריינט האָט געבראַכט פון מלחמה —
אַ האַנט אַ צעבראָכענע,
אַ ברוסט אַ געשטאָכענע,
נאָר אַ גאַנצע נשמה.

פון גרויליקער שלאַכט
אַ טיף-דערשיטערטע
האָט ער זי געבראַכט
אַ ניט פאַרביטערטע.

ווייל אַנגסטן, וואָס מוטיקן,
אים האָבן געטרייסט —
דאָס בלוט, וואָס פון בלוטיקן
די מענטשהייט דערלייזט,

און קעמפער פאַרברידערטע
אין טויט׳ס אַנגעזיכט,
גזלנים דערווידערטע
פון מאָרד, זייער פליכט.

* * *

איך קוק אויף מיין גואל-הדם —
אָט דער האָט נקמה גענומען ?
אַ גוטער, אַ שטילער — אַ לאָם,
איז ער פון מלחמה געקומען ?

די אויגן די בלויע נאָך מילדער —
פון צוזען די גרויזאַמע בילדער ?
דער האַרציקער שמייכל נאָך ווייכער —
פון היטן יסורים לזכר ?

* * *

ער ווייזט מיר אַ מעסער אין פלעקן —
אַן אָנדענק פון קריג ניט אָפּצומעקן —

און רעדט אַזוי פּראָסט, ווי פֿון ברויט אינדערוואָכן,
מיט ווערטער באַטראַכטע, באַשלאָסענע:
— דאָס דאָזיקע מעסער האָט מיך געשטאָכן,
די פלעקן — מיין בלוט דאָס פארגאָסענע.

איך היט אָט דעם עדות פון בלוטיקער טאַט,
ווייל ס'האָט אויף זיין שטערן דער דייטש ניט געהאַט
דעם צייכן פון קין, קיין קנייטש און קיין שאָטן.
אַ בלאָנדער מיט אויגן מיט בלויע,
איז קין אין הבל געראָטן.
דו צווייפלסט — ביסט אפשר זיך טועה,
ס'באַנעמט ניט דער שכל —
אַ מערדער זאָל האָבן אַ ליכטיקן שמייכל?
אָט דאָ קומט מיין עדות, דאָס מעסער דערמאָנט דאָ:
„אַזוי איז די דייטשעשע חיה די בלאָנדע,
דער איבערמענטש ניטשע'ס, די ציכטיקע טומאה,
אַזוי ווי אַ קאַץ, אַ געוויסנלאָז־פרומע".
יאָ, מעסער, ניט זשאַווער,
דערמאָן מיר, דערמאָן —
איך האָב נאָך אַ פולע צו טאָן.
און דיר איז אַ חידוש, מיין חבר,
מיין גאַנצקייט, מיין רו.
דער ענטפער איז פשוט: איך טו.
אָט זאָל נאָר די האַנט ווידער מיר דינען,
צוריק וועט דער פיינט אין קריג מיך געפינען —
אַ רוט פון פאַרשניטענעם שטאַם,
אַ גואל־הדם. —

אַ קללה

איך האָב פון שווערד זיך אויסגעשמידט אַן אַקער,
און דו פון אַקער האָסט געמאַכט אַ שווערד
און הייליק בלוט פון מענטש, פון גאָט׳ס בן־יקיר,
ווי אומריין וואַסער, גיסטו אויף דער ערד.

און איצט, פאַרשאָלטן זאָלסטו, קין, ווערן
און זאָל פאַרפלוכט זיין אויך די ערד פון לאַנד
פאַרוואָס זי האָט איר מויל געעפנט גערן
דיין ברודער׳ס בלוט צו טרינקען פון דיין האַנט.

און איצט, פאַרשאָלטן זאָלסטו, קין, ווערן
פאַרוואָס איך פלוך, פאַרוואָס מיין צאָרן ברענט ;
פאַרוואָס איך וואַש די טמא שווערד אין טרערן
און נעם זי ווידער אין די ריינע הענט ;

פאַרוואָס מיט דיר — אַ חיה מיט אַ חיה —
אויף טויט און לעבן שלאָג איך זיך אין שלאַכט ;
פאַרוואָס מיין טרייסט, די בשורה פון ישעיה,
איז נאָר אַ חלום אין אַ לאַנגער נאַכט.

האַרץ מיינס

שעם זיך, בלעטעלע, צו גרינען,
ווען עס דאַרט דער גאַנצער שטאַם.
שעם זיך, ברעטעלע, צו שווימען,
ווען עס זינקט די שיף אין ים.

האַרץ מיינס, ווייל דו ביסט ניט גליקלעך,
דאַרפסטו זיך ניט שעמען היינט,
ווען אויך קינדער אין די וויגלעך
אָן רחמנות שעכט דער פיינט;

ווען דער ייד, ווי היי פון שניטער,
ווערט פאַרשניטן פון דער ערד.
האַרץ מיינס, ווייל עס איז דיר ביטער,
פילסטו אין דיין לייב די שווערד.

שטאַרקער פֿון טויט

לעבן, לעבן, דו ביסט גובר, —
בלומען בליען אויפֿן קבר
און עס בלענדט די זון,
אַז פֿאַרגעסן זאָל דער אָבל
אָן דעם אויסגעקריצטן טאָוול
מיט די „פּ" און „נ".

ווירדיק און פֿײַנלעך

אבלים טרייסטן זיך און לעבן ווײַטער,
אויב ניט מיט ווירדע, לעבן זיי אין שאַנד —
דאָס פּנים פֿון אַ זונה אַ פֿאַרשייטער
פֿאַרבײַט די טויטנמאַסקע אויף דער וואַנט.

נאָר איך האָב גאַל אין זייער וויין געשפּיגן,
מיט מתים־אַש באַשאָטן זייער ברויט,
פֿאַריאָמערט זייער לאַכנדיקן ליגן,
געמונטערט זיי פֿון לעבעדיקן טויט:

— אבלים, טרייסט זיך ניט, זעט אויגנשײַנלעך
די טויטנמאַסקע, וואָס איר האָט געאַרבט.
צו לעבן איז צו לעבן ווירדיק, פֿײַנלעך,
דער אומפֿאַרשעמטער נאָך ביים לעבן שטאַרבט. —

איר, מיט זייער הייליק בלוט געפאַרבטע

זיי האָבן לעבן ניט געקאָנט אין חרפה
און אויסדערוויילט דעם שטאָלצן טויט אין שלאַכט,
און איר, מיט זייער הייליק בלוט געפאַרבטע,
האָט זיך אַ נייעם פורים-שפּיל געמאַכט.

דער שטאָלץ פון זייער דערנערקרוין איז אייער,
נאָר זייער כבוד האָט איר ניט פאַרדינט,
זיך ניט געלייטערט אינעם בראַנד פון פייער
און ניט געוואַשן אינעם בלוט די זינד.

מיט קאַרגע פּרוטות האָט איר אויסגעלייזט זיך,
מיט קאַרגע טרערן אויסגעוויינט די פּיין,
זיך וואָלוול אויסגעקויפט און גרינג געטרייסט זיך,
פון זייער בלוט איז שטאַרקער אייער ווייַן.

בלויז דעמאָלט וועט איר זייער כבוד אַרבן
און פאַלן וועט אויף אייך פון זייער שיין,
ווען תשובה וועט איר טאָן, ווי פאַרן שטאַרבן,
ווען הייליק, ווי די קדושים, וועט איר זיין.

יעקב׳ם קול

ניט אין קברים, אין תכריכים און טליתים
רוען מיינע קדושים, ריינע, ווי דער שניי. —
בראַנד־אָפּפּערס געבראַכט האָט קין — זבחי־מתים
און ס׳האָט גאָט זיך ניט אָפּגעקערט פון זיי.

ניט אין אורנעס איז דער אַש פון מיינע טהורים. —
אויף די פעלדער האָט מען אים צעשפּרייט, ווי מיסט,
און אין קויט און שטויב האָט אים די ערד פאַרלוירן,
און ס׳האָט גאָט זי ניט פאַרשאָלטן, ניט פאַרוויסט.

וואָס־זשע, ווייסע טויבן, וועט אָן אייך דערמאָנען?
ס׳וועט דערמאָנען יעקב׳ס טרויעריקער קול. —
טרויעריקער בויערדיקער וועט ער מאָנען,
ווי אַ ווידערקול פון אייער „שמע־ישראל״:

— גוואַלד, יידן, הערט — אונדזער גאָט איז איינער.
ס׳איז ניטאָ קיין צווייטער . . . ראַנגלט זיך מיט גאָט,
אָבער חלומ׳ט יעקב׳ס חלום אויף די שטיינער
און פאַרהאַלט זיין ברודער עשו׳ס רויטן טראָט. —

נאָך וועט מאָנען יעקב׳ס טיפער קול אין טרויער:
— עשו, ווען איך הינק אַהיים, פון וואָגלען מיד,
ווי אַ היטער פון אַ צוגעמאַכטן טויער,
מיט אַ שווערד אין האַנט באַגעגן ניט דעם ייד. —

נאָכן שטורעם

א

דורכגעציטערט, דורכגעוויטערט,
אָנגעשפּאָלטן שטייט דער בוים,
שטייט פאַרוויינט, נאָר ניט פאַרביטערט
און ער הייבט אויפסניי די קרוין.

און דורך טרערן מיט אַ שמייכל
פינקלט ער און גריסט די זון,
און ער איז דעם שטורעם מוחל,
וואָס ער האָט אים ווי געטאָן.

זינגט צו אים דער פויגל לידער,
קושט די זון אים אויף דער וואונד.
ס'וועט נאָך גרינען, בליען ווידער
דער פאַרוואָרצלטער אין גרונט.

ב

אָבער דו, מיין פאָלק, אָן באָדן,
דו מיין באָדנלאָזער שטאָם, —
איז דען דיין בראָך בלויז אַ שאָדן,
בלויז אַ וואונד, וואָס לאָזט אַ שראַם?

צו דער ערד ביסטו געפאַלן
ניט צו אויפשטיין פונעם שטויב,
ניט פאַר דיר פון זון די שטראַלן
און דאָס טירקלען פון דער טויב.

און דיין זאָמען איז געבליבן
אָן אָן אָרט, וואו אויפצוגיין.
ניט פאַר דיר איז צו פאַרגיבן,
ניט פאַרגעבענער אליין.

צעבראָכענעביימער

צעבראָכענע ביימער, פון שטורעם צעשפּליטערט,
מיט קנאָספּן פאַרקניפּטע אויף זאַפּטיקע ריטער;

פאַרשניטענע ביימער אין אָנקום פון פרילינג —
צעשמעטערטע האָפענונג ערב דערפילונג.

אומזיסט גאַר אַ ווינטער אָן מורמל געפרווירן,
געהיט אַלץ דאָס חיות פון ווידערגעבוירן, —

דער זאַפט רינט אַרוים פון די אָפענע וואונדן,
דער קנופּ אויף די קנאָספּן וועט בלייבן פאַרבונדן.

עס וועט ניט געפינען דעם בלעטערשן אויער
דער וואַרעמער פליסטער פון ווינטל-פאַרטרויער,

דערפאַר וועט אין וואונד פון ניט אויסגעלעבט לעבן
דער וואָרים געפינען אַ קוואַל אויסצושעפּן.

און, ווען ס'וועט דער גאָרטן, אַזוי ווי אַ פּאַווע,
די גאָלדענע גרינקייט צענעמען מיט גאווה,

אָן בלאַט און אָן בליט וועלן שטיין די פאַרוויסטע,
ניט גרינען, נאָר שימלען פון טויען אומזיסטע

און חוזק'ן וועט זייער גאַליקער שימל
פון רעגן און זון — די מתנות פון הימל.

אין נעפּל

די זון הייבט אָן אַ שפּאָגל־נייעם ציקל
בגנבה — אין אַ נעפּל איינגעהילט
און ס׳צאַפּלט ניט מיט שיין דער וואַסער־שפּיגל,
ווי ס׳וואָלט נאָך אַלץ דעם ווינטער׳ס קאַלטער זיגל
זיין פּייערלעכן אָפּרוף אָפּגעקילט.

און ערטערוועז די ערד, ניט דרייסט צו גרינען,
בלויז געלבע גרעזלעך שפּראָצט אַרום פון זיך,
און פייגל, וואָס פון ווינטער־בראָך אַנטרינען,
צוריק געקערט זיך, קאָנען ניט געפינען
דעם קלאַנג פון שיר־השירים אַזוי גיך.

אַ פּיפּס, נאָר ס׳קומען ניט פון האַלדז די טענער.
ווי קאָנען פייגל זינגען אין אַ וויסט? —
געקראַכטע צווייגן שפּאַלטן זיך אויף שפּענער,
אין קופּעס בלעטער וואַרטן אויפן ברענער,
צעשטערטע נעסטן פוילן אויפן מיסט.

טויט און לעבן

אַט לאַכט די זון, אַט וויינען ווינט און רעגן
און אַט אַ שניי שיט אויס מיט ווייסע קרעץ, —
עס האָבן טויט און לעבן זיך באַגעגנט
און פֿאָרן זיך און יאָמערן, ווי קעץ.

די שוואַרצע ערד אין ווייען פֿון געבערן
צערייסט אויף זיך דאָס ווייסע העמד פֿון שניי,
נאָר אין איר שוויס באַווײַנט די ערד דעם סטערן —
די וואָרצלען פֿון פֿאַרשניטענעם פּאַרזיי.

די ביימער — פֿינקלדיקע קאַנדעליאַברעס —
דורך טרערן שמייכלען צו דעם זונענשטראַל,
נאָר אונטער זיי נאָך טאַנצן דאַנס־מאַקאַבר
די גייסטער פֿונעם לעצטן בלעטערפֿאַל.

אָ, טויט און לעבן — יאָמערדיקע קעץ,
ס'האָט אייך צונויפֿגעפּאָרט אַ בייזער לץ.

אַ בראַנד-אָפּפער

דער גערטנער זאַמלט איין אין פייערשייטער
געקראַכטע צווייגן פון די זאַווערוכעס —
אַ בראַנד-אָפּפער צו גאָט מיט זיינע רוחות,
וואָס ברענגען אום, אַז ער זאָל שאַפן ווייטער.

און ביימער דורכגעשווידערטע פון ווינטער
געשווינטע אָרעמס קעגן הימל שפּרייטן
און בענטשן גומל, שטאַרקן זיך, ווי פליטים
אין אָנגעזיכט פון די פאַרברענטע קינדער.

אָ, גערטנער, בלוטיקט ניט דיין האַרץ אויף ביידע —
אויף די געקראַכטע צווייגן אין די פלאַמען
און אויף די אָבל'דיקע האַרטע שטאַמען
מיט וואונדן אָפענע פון דער אבידה?

ער שווייגט און ברענט, איז אפשר זיך משער —
די קאַלטע הימלען וואַרימט אָן דער פייער.

ביבלישע מאָטיוון

נאָכן מבול

פון וואָלקן טרייסט דער רעגנבויגן :
— אַנטרונענער, הייב אָן אויפסניי, —
נאָר נח שטייט אין שולד געבויגן
פאַרוואָס דער טויט איז אים פאַרביי.

ער גראָבט די שוואַרץ־ערד, שוואַרץ פון מבול,
די ערד איז נאָכן מבול פעט,
נאָר וואו ער זאָל ניט טאָן קיין גראָבל,
שטייט אויף אַ ביין פון אַ סקעלעט.

און נח יאָמערט : — ווי די מתים,
נאָר אויך די לעבעדיקע ווי,
וואָס מוזן פלאַנצן, ווען זיי וויסן,
אַז אויף בית־עלמינ׳ס פלאַנצן זיי.

פאַרוואָר, מיר איז באַשטימט צו אַרבן
אַ נחלה, וואָס איז פעט פון גרויל,
די פרוכט, וואָס וואַקסט פון טויטן שאַרבן,
זאָל שפייזן ס׳לעבעדיקע מויל.

פאַרגיב מיר, גאָט, ווען איך וועל פלאַנצן
אַ וויינגאָרטן און טרינקען ווייַן
און וועל זיך אָפּדעקן אינגאַנצן,
אין גאָר מיין שאַנד, דער שאַנד פון זייַן. —

ויצא יעקב

מיטן קלומעק, ווי אַ הויקער,
איז שוין יעקב ווידער עוקר,

לויפט אויפסנייע פון עשו׳ס צאָרן,
נאָר וואו איז דאָס לאַנד פון חרן

מיטן פעטער, וואָס פאַרטרייבט ניט,
זאָגט: „ביסט דען מיין ביין און לייב ניט?״

נאַכט און שטיינער, נאַכט און גרוילן.
יעקב׳ס זון האָט זיך פאַרהוילן.

יעקב נעכטיקט אויף די פעלדזן,
נאָר ער טרוימט ניט, קאָן ניט העל־זען.

יעקב׳ס לייטער פון בטחון
איז געפאַלן, איז צעבראָכן.

ניט מלאכים, נאָר מחבלים
סקריפען אויף די וויסטע שטאַפלען.

גאָט איז אויבן, יעקב — אונטן,
אָפגעשניטן אַלע בונדן.

אַ פאַרלאָזטער, איינאַליינער
בלוטיקט יעקב אויף די שטיינער

און ער גיסט אויף זיין צוקאָפּנס
ניט קיין אייל, נאָר טרערן־טראָפּנס.

יוכבד׳ס וויגליד

שלאָף מיין ייִנגעלע, מיין שענסטער,
מאַמע ציטערט איבער דיר.
איך האָב פאַרהאַנגען אַלע פענצטער,
אויפן שלאָס פאַרמאַכט די טיר.

שלאָף, מיין ייִנגעלע, מיין מינדסטער,
אַ באַהאַלטענער פון ליכט.
ווי אַ דימענט, אינדערפינצטער
שטראַלט אַרוים דיין שיין געזיכט.

איך ווייס, — אַ מאַמעס האַרץ זאָגט אונטער —
ס׳רוט די שכינה אויף מיין קינד.
אַזאַ ייִנגעלע — אַ וואונדער
האָט קיין מאַמע ניט פאַרדינט.

זיכער איז מיין זון דאָס יענער,
וואָס פון פרעה׳ן רויבט דעם שלאָף,
ווייל פון פרעה׳ס שטערן שענער
שיינט זיין שטערן, וואָס גייט אויף.

שלאָף-זשע, קינד, ביז דו וועסט ווערן
דער באַפרייער פון די קנעכט.
צייט, אַז גאָט זאָל שוין דערהערן
אונדזער טיפן גרויסן קרעכץ.

קינדער מויערט מען, ווי ציגל,
קינדער שליידערט מען אין ניל.
איך האָב פאַרהאַנגען דיך, מיין שפיגל,
שלאָף, באַהאַלטענער, זיי שטיל.

יונה הנביא

איך לויף פון גאָט'ס וואָרט, איך גלויב ניט אין מענטשן, —
וואָס האָב איך זיי לאָזן צו הערן?
איך וויל זיי ניט שילטן, און קאָן זיי ניט בענטשן,
און וויינען? — אומזיסט די טרערן.

נאָר לויף איך, נעמט זינקען די שיף און מען טרינקט מיך,
אַזוי ווי אַ גייסט פון צעשטערונג.
ווי ביטער איך בין! דער פיש, וואָס פאַרשלינגט מיך,
ברעכט אויס מיט דער גאַל זיין דערנערונג.

נאָר קום איך אין וויסט אויסצוהויכן מיין אָטעם,
געשעט מיר אַ נס, אַ נסיון: —
וואַקסט אויס מיר צוקאָפּנס אַ בוים מיט אַ שאָטן
און ס'ברענגען מיר שפּייז די קראָען.

וואָס לאָזטו ניט שטאַרבן, גרויסער בעל-מופת!
צי ווילסטו, מיין גאָט, איך זאָל בענטשן?
איך בענטש דיינע צמחים, חיות און עופות,
איך בענטש אָבער ניט דיינע מענטשן.

לוט׳ס ווייב

מיט די הענט צום דערשראָקענעם האַרצן געדריקטע
איז געלאָפן לוט׳ס ווייב — מיט איר האַרץ אין די הענט, —
נאָר די פיס, — ווי די אור־שלאַנג, מיט גאָט אַ צעקריגטע,
וואָלט געוויקלט זיך האַרט אַרום זיי און געפּענטט.

ס׳האָט געמאָלן דער הימל אין צונטערן פיבער,
ס׳האָט דערציילט אַ געשריי אין דעם רויכיקן ווינט,
אַז הינטער איר ברענט עס, די ערד קערט זיך איבער
מיט איר הויז — האָב און גוטס, מיט איר שטאָל — שאָף און רינד.

אַז אומזיסט איז געוועזן גאָר אַ נעסט זיך צו קלעפּן,
ווי אין פרילינג די שוואַלב — פון באַזונגענער ליים.
ווי אָן מושעל דער שלאַמוואַרים, ווי וועט זי לעבן
אָפּגעריסן פון איר צוגעוואַקסענער היים ?

„אויף אַהינטער ניט קוק !” האָט דער מלאך באַפוילן,
נאָר פאַראוים גליט דער באַרג מיט דער שרפה פון טאָל.
ווער קאָן זאָגן צי ס׳וועלן, ווי גליאיקע קוילן,
נאָך ניט פאַלן פון הימל די שטערן אַמאָל ?

האָט אַ זין דען צו בויען אין אייביקער פאַניק ?
איז אַ לעבן אין טויטשרעק דער חסד פון גאָט ?
צו געניסן פון שיידונג דעם ביטערן תענוג
האָט זי טראָציק געקוקט אויף צוריק, אויף איר שטאָט.

און פאַרשטאַרט איז געשטאַנען מיט אויגן פאַרגלייזטע,
מיט פאַרשטיקטע געשוואָלענע שלוכצן אין האַלדז,
מיט פאַרצווייפלונג אין פנים, וואָס וויל זיך ניט טרייסטן, —
ניט קיין פרוי, נאָר אַ וויסטע סטאַטוע פון זאַלץ.

דער ערשטער חטא

און מענטש האָט דעם רייצנדן ביסן
פונעם עץ־הדעת צעקייט
און ס׳האָבן זיך אים אויפגעריסן
די אויגן פון גיריקייט.

און מענטש האָט אין גאָט פאַרגעסן
זינט ער איז געוואָרן קלוג
און, וויפיל ער האָט ניט באַזעסן,
איז אַלץ ניט געווען גענוג.

נאָך ווייניק די פירות פון גאָרטן,
ער האָט נאָך אַ בויגן געשפּאַנט
צו טייטן די פייגל, צו מאָרדן
די חיות פון פרידלעכן לאַנד.

נאָך ווייניק דער באָדן צום פלאַנצן,
ער האָט נאָך געזוכט אין דער ערד
דאָס זילבער און גאָלד, וואָס גלאַנצן,
און ס׳אייזן צו שמידן אַ שווערד.

און, גייציק צו ווערן גאָט׳ס גלייכן,
האָט מענטש באַצוואונגען די פריי —
די וועלדער, די פעלדער, די טייכן
מיט אַלע בעלי־חי.

און מענטש האָט קינדער געבוירן
מיט אויגן פון קנאה גרויס,
מיט הערצער, וואָס ווערן געוואוירן
פון שלעכטס נאָך אין מוטער׳ס שויס.

און מענטש האָט זיין זאָמען דערצויגן
צו ציען אַ שווערד פון איר שייד,
צו שליידערן פיילן פון בויגן,
ביז — ברודער האָט ברודער געטייט.

* * *

און גאָט האָט געזאָגט פּאַרטרויערט:
— פּאַרוואָר, אין געשטאַלט פון אַ שלאַנג
אינעם עץ־הדעת לויערט
דער טויט אויפן מענטש, זיין פאַנג.

אומזיסט אים געוואָרנט: „וועסט שטאַרבן".
ווייי צו זיין מין איז איצט —
ס'וועט איינער אין צווייטנס שאַרבן
צעפּלעטן דעם מוח, וואָס בליצט.

אָ, מענטש, האָסט אין גאָט פאַרגעסן,
און גאָטלאָזער וויסן איז פלאָם,
אים קאָן ניט קיין וואַסער פאַרלעשן,
נאָר בלוט פונעם בשר־ודם. —

ווען תחית־המתים איז ער אויפגעשטאַנען

„און די ערד האָט געציטערט, און די שטיינער האָבן זיך געשפּאָלטן, און די קברים האָבן זיך געעפנט".

מתיא, נייער טעסטאַמענט.

די ערד האָט געציטערט אין יענעם פרימאָרגן,
ווען תחית־המתים איז ער אויפגעשטאַנען;
די זון איז אַרויס און האָט באַלד זיך פאַרבאָרגן,
ווען זי האָט דערזען דעם געקרייציקטן שפּאַנען.

אַ זיגרייכער האָט ער געשפּאַנט און געקוואָלן.
ווי גלאָקן, צו אים האָבן קראַכן געקלונגען,
ווען ס'האָבן זיך בערג אָנגעשאָטן אין טאָלן
און ס'האָבן די טאָלן ישובים פאַרשלונגען.

צו אים אין זיין בוזעם מיט פּיס אויסגעלענקטע
דער ווייסינקער לאַם איז אויף שטיינער געהונקען
און מיד פונעם שטורעם, נאָך רו אַ פאַרבענקטע
די טויב צו זיין אַקסל אין פלי איז געזונקען.

און ער האָט געוויזן אויף זיין וואונד מיטן פינגער:
— האָב איך אויפן צלם גערוט דען אין פרידן?
האָט עמיצער מיר די יסורים פאַרגרינגערט?
אַזוי זאָלט איר ליידן, ווי איך האָב געליטן. —

דער לאָם האָט געשטוינט און די טויב — ניט פאַרשטאַנען,
ווי ס׳האָט די נקמה דעם קריסט אָנגעצונדן,
ווי ער וואָלט פון טויט נאָר דערפאַר אויפגעשטאַנען
ס׳זאָל זידן און זידן זיין בלוט אין די וואונדן.

זיי האָבן געוויינט, ווי יתומים אין טרויער,
פאַרלאָזט, אָן אַ גואל, געציטערט פון אימה
און שטיל האָט די שלאַנג זיי געצישעט אין אויער
אַ מעשה אַ שרעקלעכע און אַ געהיימע :

— ניטאָ מער דער גואל, דער רחום־וחנון.
די רויבער, די צוויי מיטגעקרייציקטע ישו׳ס,
פון טויט זיינען אויך אין זיין זכות אויפגעשטאַנען
און האָבן אים ווידער דערמאָרדעט מיט רשעות.

זיי האָבן צעקריגט זיך, איז איינער דערוואָרגן,
דעם צווייטן צו ווערן אַ גאָט איז געגלאָטן. —
די ערד האָט געציטערט אין יענעם פרימאָרגן
און ס׳האָבן פאַר פחד זיך שטיינער געשפאָלטן.

אָדם רופט זיך אָפּ

— וואו ביסטו ? — רופט גאָט פון הימל,
נאָר אָדם, ווי גאָרניט געהערט,
פאַרטייעט אין זשאָנגלוואַלד ווימלט,
אַזוי ווי די שלאַנג אויף דער ערד.

דער חיה׳שער נאַקן געבויגן,
געזונקען דער מאַלפּעשער קאָפּ, —
וויל אָדם ניט הייבן די אויגן,
ווען גרינגער איז קוקן אַראָפּ.

אַראָפּ אויף חוה׳ן, וואָס שמידט אים
מיט גליאיקע גלוסטן צו זיך,
און מוטיקט זיין בלוט, און גיט אים
די קראַפט פון אַ גאָט אין זיין דיך.

איין קערפּער איז זיינער און חוה׳ס
און איינס מיט דער ערד אונטער אים,
נאָר קורץ איז פון גוף די התלהבות,
פאַרטויבט ניט די הימלשע שטים.

און אָדם שטייט אויף, און אַ פרעמדקייט
דערפילט ער צו חוה׳ן, זיין ווייב,
און פילט מיטאַמאָל אַ פאַרשעמטקייט
פאַר אייגענעם נאַקעטן לייב.

און חוה שטייט אויף, און איר קערפּער
אין וואַלד פון די האָר הילט זי איין,
און שטייט — אַ פאַרהוילענע ווערבע,
און וויינט אין איר איינזאַמער פּיין.

און אָדם גלייכט אוים דעם נאַקן,
צום הימל דעם קאָפּ פאַררייסט,
און ס׳פלאַמען די ערלעכע באַקן
פון מענטשלעכער שאַנד, וואָס איז גייסט.

בלעם

און בלעם גייט אַרויס אַנטקעגן שלאַנגען
פון זיי צו לערנען, ווי צו שפּריצן סם,
ווייל פון מצרים איז אַרויסגעגאַנגען
אַ פאָלק אַן צאָל, ווי זאַמד ביים ברעג פון ים.

און בלק בעט: — פאַרשילט מיר אָט די אומה,
וועל איך דיר ווייזן מלכות׳דיקן גנאָד. —
און, ווי דער שטן זוכט אַ זינד ביי פרומע,
אַזוי שפּירט בלעם אוים דאָס פאָלק פון גאָט.

און אָט פון באַרגשפּיץ זעט ער יעקב׳ס צעלטן,
ווי בליענדיקע ביימער ביי אַ טייך,
און זעכציק מאָל צען טויזנט יונגע העלדן —
אַ וואַלד מיט צעדער־שטאַמען שלאַנק און גלייך.

און אָט די שבטים מיט די צוועלף פאָנען,
ווי צווייגן, זעט ער, פון איין גרויסן בוים,
און איבער זיי — דעם בלויען עמוד־ענן,
ווי פון דעם בוים די הימל־הויכע קרוין.

און אין דעם משכן, וואָס אין קרייז פון צעלטן,
ער זעט — פון פאָלק דעם וואָרצלדיקן שטאַם.
און נאָך ער זעט . . . נאָר ניט פאַרוואָס צו שילטן
און ניט פאַרוואָס אויף אים צו שפּריצן סם.

און בלעם פאַלט אין טראַנס, גלאָצט אוים די אויגן
און בענטשט די יידן, מאַכט פון קיניג שפּאָט:
— דער חוזה קאָן דעם אמת ניט פאַרבויגן,
דער חוזה שילט ניט, וואָס געבענטשט האָט גאָט. —

משה שטראַלט אַרוים גאָט

„ומשה לא ידע כי קרן **עור פניו**"

פייערלעך פון באַרג סיני נידערט
משה מיט די צען געבאָט, —
אין די אויערן נאָך ווידערט,
ווי געזאַנג, דאָס קול פון גאָט;

אויף די הייסע באַקן גליט נאָך
גאָט׳ס אינטימער אָטעמצוג
און די זיו־השכינה היט נאָך
משה׳ס פינקלדיקער קוק;

פון זיין שטערן, ווי צוויי האָרנס,
שטעכן שטראַלן, בלענדן בלינד
און די לוחות אין די אָרעמס
טראָגט ער, ווי אַ טייער קינד.

שטייט ישראל אַ פאַרבלענדטער
און אין פאָרכט גענעענט ניט,
שטייט אויך אהרן, קומט ניט נענטער,
ווי צום באָדן צוגעשמידט.

וואונדערט משה׳ן, וואָס מען ציטערט,
וואָס מען וואַגט ניט טאָן קיין טראָט
און ער רופט צום פאָלק דערשיטערט:
— וואָס בין איך, — להבדיל, גאָט?

נאָר אַ שיקיינגל פון אויבן,
נישטיק בין איך און ניט גרויס. —
משה ווייס ניט, אַז אין גלויבן
שטראַלט ער גאָט פון ז י ך אַרויס...

דער געהיימער

שטיל אין מדבר, ווי אין שלאָף.
משה פיטערט יתרו׳ס שאָף,
איז איין גרויער ווידערהאָל
מדבר־זאַמד און שעפּסנוואָל.

ערשט אַ וואונדער: ווי אַ סנאָפּ,
ברענט אַ סנה און ברענט ניט אָפּ,
און צו משה׳ן רופט אַ שטים, —
יאָ פון סנה און ניט פון אים,
ווי פון משה׳ס האַרץ אַליין.

נעמט ער צו דעם דאָרן גיין,
הערט ער: — היילִיק. ניט גענען. —
און ס׳איז קיינעם ניט צו זען —
וואָרט אָן ליפּן, פלאַם אָן רויך.

אָבער משה פילט אַ הויך
פון אַ וועזן נעבן זיך,
און ער ציט אַראָפּ די שיך,
פון דער בלענדונג קוקט אַוועק,
פרעגט אין וואונדער און אין שרעק:
— זאָג, ווער ביסטו, גייסט אָן גוף? —

קומט דער ענטפער אויף זיין רוף:
— גאָט פון דיינע אָבות, ייד. —

גליווערט משה און ער גליט,

ווײַנט פֿון שׂמחה און פֿון צער
און ער זאָגט צו גאָט דעם האַר:

— גאָט, איך האָב דיך ניט דערקאָנט,
אַז דו לאָזט ניט צו זיך נאָנט,
אַז דײַן פּנים איז פֿאַרהילט
און ניטאָ פֿון דיר קיין בילד.
גיב אַ צייכן אין דײַן גנאָד,
זאָג, וואָס איז דײַן נאָמען, גאָט? —

ענטפֿערט דער געהיימער: — גלויב,
צו די אָבֿות זיך דערהויב. —
און זײַן נאָמען רוימט ער אײַן:
— איך וועל זײַן, וואָס איך וועל זײַן. —

איז דער נאָמען נאָך אַ סוד,
סוד אין סוד, ווי ראָד אין ראָד,
גליווערט משה און ער גליט —
ס'איז ניט גרינג צו זײַן אַ ייִד. —

אַ נסים-שיפעלע

שווימט אַן זעגלען און אַן מאַסטן
אַ קליין שיפעלע — אַ קאַסטן, —
יידיש שיפעלע פון נסים
מיט אַ יינגעלע אַ זיסן.

וויפיל פון אברהמ׳ס זאָמען
ס׳וואַרפט ניט פרעה אין די תהומ׳ען
און דער גואל פון די יידן
שווימט זיך אויפן טייך אין פרידן, —

שווימט און וויגט זיך, ווי אין וויגל;
אַרום אים אין טייך אַן עיגול
און די קראָקאָדילן שטאַרע
זיינען בלינד, אַזוי ווי פרעה.

גיט קיין פיש זיך ניט קיין צאַפל,
האָרכן זשאַבעס משה׳ס פלאַפל
און דער ראָר אין גרינעם שימל
זעט זיין שמייכעלע צום הימל.